

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра метеорології та кліматології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОФЕСІЙНА ТА КОРПОРАТИВНА ЕТИКА

для студентів

галузь знань Е - Природничі науки, математика та статистика
спеціальність Е4 - Науки про Землю
освітній рівень магістр
освітня програма Метеорологія
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Оксана РИХЛІЦЬКА, к. ф. н., доцент кафедри етики, естетики та культурології

Олександр КОМЛЄВ, д. геогр. наук, професор кафедри землезнавства та геоморфології

Пролонговано: на 20__/20__н.р. _____ (_____) «__» 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2025

Розробники:

Рихліцька Оксана Дмитрівна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології філософського факультету

Комлев Олександр Олександрович, д. геогр. наук, професор кафедри землезнавства та геоморфології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав.кафедри метеорології та кліматології

 Сергій ШИЖКО

Протокол №1 від 25 серпня 2025

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету
Протокол № 7 від «28» серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії

Наталія КОРОГОДА

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечення цілісного уявлення щодо розуміння проблем професійної та корпоративної етики в сфері вирішення соціальних та етичних проблем при розробці, втіленні та набутті етичних принципів та норм у професійної діяльності, а також оволодіння методами аналізу професійних кодексів

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи розвитку етичної думки; методи філософських досліджень, методи психології та основні етико-філософські поняття та категорії.

2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо дилемних проблем професійної та корпоративної етики в професійній діяльності; застосовувати основну методологію імперативно-ціннісних аспектів професійної практики

3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та інтегрованою інформацією наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно специфічних політичних, економічних, культурно-професійних подій; використання іншомовних фахових інформативних джерел.

Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Професійна та корпоративна етика» належить до переліку обов'язкових дисциплін та викладається у II семестрі магістратури. Навчальна дисципліна послідовно розглядає особливості розвитку і становлення професійної та корпоративної етики та їх нагальність в сучасних професійних практиках. Визначається предмет, завдання, теоретичні основи, методології, основні концепції професійної етики та корпоративної етики. З'ясовуються особливості напрацювання розвитку практичних вмінь/навичок прийняття рішень з етичної поведінки спеціалістів в дилемних ситуаціях професійної діяльності.

На прикладі сценаріїв виробничих ситуацій в установах і організаціях природничих досліджень вміти прогнозувати ефективність виробничої діяльності та ймовірне виникнення і попередження проблемних ситуацій у випадках появи таких у групах вищої, середньої та нижньої ланки працівників. Застосовувати набуті знання для раціонального використання наявних виробничих ресурсів, вміти передбачати психологічні обставини в непростих умовах польових експедиційних досліджень, в тому числі у віддалених районах та місцях з суворими кліматичними умовами, їх організації, постачання устаткування і матеріалів, проведення камеральних робіт та інших видів діяльності в колективах різко відмінного професійного та загального інтелекту.

Освітній компонент сприяє опануванню наступних компетентностей:

ЗК3. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК10. Здатність працювати в команді.

ЗК11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК12. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ФК1. Розуміння необхідності дотримання норм авторського і суміжних прав інтелектуальної власності; сприйняття державної та міжнародної систем правової охорони інтелектуальної власності; дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Предмет, методи, теоретичні основи досліджень професійної та корпоративної етики в сфері прикладних досліджень	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота, тест	30%
1.2	Принципи та основні норми професійної етики так корпоративної етики	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, тест	
1.3	Основні концепції професійної етики та їх сучасне функціонування в сферах урбаністичної діяльності	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	
1.4	Роль професійної та корпоративної етики в становленні дослідника урбаністичного та природного середовища	Самостійна робота, лекції	Усна доповідь Есе, тест	
1.5	Методи та механізми розв'язання основних моральних проблем в колективах дослідників природного середовища, як вітчизняного та міжнародного рівня	Семінар, самостійна робота, лекції	Письмова контрольна робота, ситуаційний аналіз	
1.6	Особливості професійних кодексів в діловій практиці дослідників та управлінні	Семінари, самостійна робота, лекції	самостійне дослідження, тест, контрольна робота	
	Вміти:			
2.1	Демонструвати знання спеціалізованої літератури та застосовувати інноваційні підходи в галузі урбаністики та інших наук	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження	30%
2.2	Пояснювати специфіку основних видів професійної етики і шляхи подолання розриву між загальними моральними принципами та вимогами основних принципів у сферах регіонально управління та розвитку	Семінар, Самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження Есе, тест, контрольна робота	
2.3	Здійснювати дослідження методів та механізмів розв'язання основних моральних дилем сучасних практик та вимог корпоративної етики задля забезпечення успішності проєктів щодо міського та регіонального розвитку	Семінар, Самостійна робота	презентація самостійного дослідження, письмова контрольна робота, есе	
2.4	Здійснювати експертну оцінку ціннісного аспекту місії професійних та корпоративних кодексів у міських та регіональних практиках	Семінар, Самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження.	

2.5	Виявляти специфіку впровадження корпоративної соціальної відповідальності в сфері дослідження природничих наук	Семінари, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, самостійна робота	
2.6	Досліджувати та аналізувати дилемні професійні ситуації в дослідженнях урбаністичного та природного середовища; розроблення рекомендацій по їх вирішенню з урахуванням професійних етичних норм поведінки	Самостійна робота	Самостійна робота Контрольна робота	
	комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів; основних моральних принципів задля здійснення обґрунтованого вибору методів формування ефективних рішень в сфері управління;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, есе	20%
3.2	презентувати результати проведених досліджень та самостійної роботи у здатності до здійснення вибору та соціальної відповідальності у розвитку міст	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, контрольна робота	
3.3	Вести дискусії стосовно питань ролі професійної та корпоративної етики в сферах дослідження та оцінювання результатів дослідження природного середовища.	Семінари, лекції	Дискусії, есе, ситаналіз	
	автономність та відповідальність:			
4.1	Самостійно опрацьовувати новітню літературу із спеціальних досліджень, вільно володіти сучасними методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації у вітчизняному та міжнародному просторі в дослідженнях регіонального природокористування	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження,	20%
4.2	Аналізувати та кваліфіковано виявляти та вирішувати моральні конфлікти в конкретних ситуаціях практичної діяльності	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, контрольна робота	
4.3	Нести відповідальність за достовірність проведених досліджень та приймати нестандартні рішення в проблемних ситуаціях розвитку міст і регіонів	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
Програмні результати навчання																		
ПРН03. Вміти спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань, у тому числі в міжнародному контексті, в інформаційному середовищі	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+			+	+		
ПРН04. Розробляти, керувати та управляти проектами в науках про Землю, оцінювати і забезпечувати якість робіт.			+	+				+		+		+	+	+			+	+
ПРН05. Планувати і здійснювати наукові експерименти, писати наукові роботи за фахом.			+									+	+	+				+
ПРН16. Вміння працювати в команді, розподіляти обов'язки, координувати дії, вести переговори та вирішувати конфлікти.	+			+											+			
ПРН17. Розуміння та повага до культурних, етнічних, релігійних та інших відмінностей при прийнятті рішень рамках міжнародної співпраці.					+		+							+	+			+
ПРН18. Вміння дотримуватись етичних норм та принципів. Розуміння та повага до прав та можливостей усіх людей, незалежно від статі, чесність, об'єктивність, відповідальність та повагу до прав інших людей, уникаючи гендерної дискримінації.	+				+					+					+			

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Схема формування оцінки: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами бліц опитування, написання письмових контрольних робіт та під час виступів на семінарських заняттях.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

1. результати навчання – **1** – до 30%;
2. результати навчання – **2** – до 30%;
3. результати навчання – **3** – до 20%;
4. результати навчання – **4** – до 20%

Підсумкове оцінювання у формі заліку:

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів за систематичну роботу впродовж семестру з урахуванням підсумкової контрольної роботи. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критичний мінімум – 60 балів, для одержання заліку необхідно обов’язково відпрацювати пропущені теми в письмовій формі та здати/надіслати електронною поштою викладачу, що проводить семінарські заняття. Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестрову роботу (мінімум 48, максимум 80 балів) та підсумкової контрольної роботи (мінімум 12, максимум 20 балів).

При простому підрахунку:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова контрольна робота	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	<i>48</i>	<i>12</i>	<i>60</i>
Максимум	80	20	100

7.2. Організація оцінювання:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Усна відповідь	Теми 2, 3, 6,7,8	«3» x 5 = 15	«5» x 5 = 25
Доповнення, участь у дискусіях	Теми 2, 3, 7,9	«1» x 5 = 5	«2» x 5 = 10
Тестові завдання	Тема 1, 6	«1» x 2 = 2	«2» x 4 = 8
Самостійна індивідуальна робота	Дослідження та аналіз професійних ситуацій (I частина)	«14» x 1 = 14	«20» x 1 = 20
	Самостійна індивідуальна робота: «Принципи роботи керівника дослідницьких підрозділів (груп, загонів, партій, експедицій, управлінь)» (II частина)	«12» x 1 = 12	«17» x 1 = 17
Підсумкова контрольна робота	До тем 1-9	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Підсумкова оцінка з дисципліни		60	100

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом No 170-32 від 11 квітня 2022 року.

7.3 Шкала відповідності:

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Частина 1.Професійна та прикладна етика в структурі етичного знання				
1	Тема 1. Етика як прикладна філософія	1	2	5
2	Тема 2. Професійна та прикладна етика в структурі етичного знання	2	2	5
3	Тема 3. Корпоративна культура та корпоративна етика	2		5
4	Тема 4. КСВ та методології прийняття етичних рішень в професійних ситуаціях	2	2	8
5	Індивідуальна самостійна робота: ситуаційний аналіз морально-етичної дилеми /проблеми у професійній діяльності (на вибір студента)			12
Частина 2.Досвід проведення наукових та прикладних досліджень природного середовища				
6.	Тема 6. Положення природничих досліджень в структурі наукового знання	1	2	5
7.	Тема 7. Структура виробничих колективів, які здійснюють природничі дослідження камеральним шляхом	2	4	5
8.	Тема 8. Структура виробничих колективів, які здійснюють природничі дослідження шляхом польових експедицій	2		5
9.	Тема 9. Особливості професійної та корпоративної етики в експедиціях в екстремальних умовах(карстові печери, антарктичні станції, Крайня Північ, тропічні пустелі, підводні дослідження)	2	2	4
10.	Індивідуальна самостійна робота: Принципи роботи керівника дослідницьких підрозділів (груп, загонів, партій, експедицій, управлінь) на вибір			4
	Підсумкова контрольна робота			4
	ВСЬОГО	14	14	62

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **14 год.**

Семінарів – **14 год.**

Самостійна робота – **62 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основна: (Базова)

1. Аболіна Т.Г., Нападиста В.Г., Рихліцька О.Д. Прикладна етика. Навч. посібник / За наук. ред. Панченко В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2012. – Розділ 1. – С.7-40.
2. Етика. Естетика.: Навч. посібник / за наук. ред. Панченко В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2014 – Розділ 1 – С. 6-22.
3. Йонас Х. Принцип відповідальності. Досвід етики для технологічної цивілізації – М.: Айрис-прес, 2004.
4. Ломачинська І.М., Рихліцька О.Д., Барна Н.В. Основи корпоративної культури. // Навч. посібник. -К.:2011.- 480с.
5. Марушевський Г. Б. Етика збалансованого розвитку. – К.: Центр екологічної освіти та інформації, 2008. – 440 с.
6. Пістун М.Д. Географія у моєму житті: Монографія. — К.: 2009.
7. Професійна та корпоративна етика.//Навчальний посібник.-К.:ВПЦ «Київський університет», 2019.- 368 с.
8. Борейко В. Подобайло В. Екологічна етика. Навч. посібник- Київ, Фітосоціоцентр, 2004.-116с.

Додаткова:

1. Гасюк Л.М. До проблеми визначення сутності «професійна етика» //Теоретичні питання освіти і виховання.-К.:2001.-Вип.14.-с.100-102
2. Ісаєв С. Д., Дупленко Ю. К. Екологічна етика і «неетична» екологія. // Наукові записки. Біологія та екологія. - 2008. - Том 80. С. 43-46.
3. Йонас Х. Принцип відповідальності. Досвід етики для технологічної цивілізації – К., 2004.
4. Коваленко Н. В. Екологічна біоетика як світоглядна теоретична основа екологічної етики // Мультиверсум. Філософський альманах. - К.: Центр духовної культури, 2005. - № 4
5. Лозовий В.О. Умови виникнення й призначення професійної етики [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.djerelo.com/index.php>
6. Рихліцька О. Екологічна етика: проблема цінностей http://eprints.zu.edu.ua/5230/1/vip_57_4.pdf
7. Рихліцька О.Д, Етична компонента як невід’ємна складова професійної підготовки фахівців //Парадигма вищої освіти в умовах війни та глобальних викликів ХХІ століття : матеріали конф., 18 липня – 28 серпня 2022 року. С.377-379– Одеса : «Гельветика», 2022. – 536 с.
8. Рихліцька О.Д, Філософсько-культурологічне підґрунтя екології культури //Гілея //Науковий вісник №90(11), - К., 2014, с. 284-287
9. Рихліцька О.Д. До проблеми етичної складової у професійній діяльності// «Професійна та корпоративна етика на сучасному етапі розвитку соціо-гуманітарного знання». К.:Київський університет, 2018, с.18-22
10. Рихліцька О.Д. Екологія культури: ландшафтний підхід // Українські культурологічні студії. Збірник наук. праць – К., 2017. – №1 (1). – С.84-87
11. Рихліцька О.Д. Культура та доброчесність у розвитку наукового потенціалу Університету. – К.:2022,- с.48
12. Семерня О. М. Формування професійних компетентностей екологів: монографія [Електронний ресурс]. Кам’янець-Подільський: Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2020. <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/3726/Semernia-O.M.-Formuvannia-profesiinykh-kompetentnostei-ekolohiv.pdf>

13. Ф. Котлер, Н. Лі, Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / пер. з англ. – К.: Стандарт, 2005. – 302 с.
14. Чумак А.Л. Проблема сучасних ціннісних засад професійних етичних кодексів (включаючи аналіз концепції Г.Зеха) http://www.nbu.gov.ua/Articles/Kultnar/knp89/knp89_138-141.pdf
15. Екологічні основи управління водними ресурсами: навч. пос. / А.І. Томільцева, А.В. Яцик, В.Б. Мокін та ін. в т.ч. В.К. Хільчевський – К.: Ін-т еколог. управління та збаланс. природокористування, 2017. – 200 с.
16. D'Angelo J.G. Ethics in Science. Ethical Misconduct in Scientific Research. 2nd ed. CRC Press, 2019.
17. Ecologism as a Modern Strategy of Human Survival (Regional and Global Dimensions) Evheniia V. Levcheniuk, Fedir P. Vlasenko, Dmitry A. Tovmash, O. Rykhlitska //Journ. Geol. Geograph. Geoecology, 29 (4),745–754) (12.2020-01.01.2021) doi: 10.15421/112067 (WS)
18. Elsevier: Ethics in Research & Publication. <http://ethics.elsevier.com>IOP ethical policy for journals. <http://authors.iop.org/ethicalpolicy>
19. Philosophical Transactions: 350 years of publishing at the Royal Society (1665 – 2015). <http://arts.st-andrews.ac.uk/philosophicaltransactions/exhibition>; https://arts.st-andrews.ac.uk/philosophicaltransactions/wp-content/uploads/2014/12/DES3407_Pubs-350-Catalogue-4-1.pdf
20. Rykhlitska O. Topical issues of professional and ethical education of modern Ukraine //Social sciences education as a component of the education system in Ukraine and EU countries.- Wloclawek, Republic of Poland, 2019. – p.43-47.
21. Khilchevskyi V., Grebin V., Dubniak S., Zabokrytska M., Bolbot H. Large and small reservoirs of Ukraine. Journal of Water and Land Development. 2022. No. 52 (I–III). 101-107. DOI: 10.24425/jwld.2022.140379
22. Khilchevskyi V., Karamushka V. Global Water Resources: Distribution and Demand. In: Leal Filho W., Azul A.M., Brandli L., Lange Salvia A., Wall T. (eds) Clean Water and Sanitation. Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals. Springer, 2022. 240-250